

Demokratigrupp

Funktionshinderråd + anpassad gymnasieskola
= delaktighet för unga!

Boråsregionen
Sjuhärad's kommunalförbund

 **VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN**

 NAVET

 BORÅS STAD

 Mark

 **SVENLJUNGA
KOMMUN**

NAVET

Demokratigrupp

Funktionshinderråd + anpassad gymnasieskola = delaktighet för unga!

Flera enkätundersökningar visar att unga med funktionsnedsättning upplever sämre möjligheter till delaktighet och inflytande. Då situationen är densamma för vuxna med funktionsnedsättning har många kommuner inrättat funktionshinderråd.

Funktionshinderråden består av representanter från funktionshinderföreningar och är ofta informations- och remissinstanser till en eller flera nämnder. Medelåldern hos representanterna är ofta hög och många föreningar saknar unga medlemmar. Genom metoden *demokratigrupp* skapas en länk mellan funktionshinderrådet och unga i den anpassade skolan/gymnasieskolan och möjligheterna till delaktighet förbättras.

Demokratigruppen ökar delaktigheten genom att unga får ökad kunskap om kommunens arbete, möjlighet att tycka till och skapa sig en åsikt och med Funktionshinderrådets goda intentioner finns möjligheten till påverkan.

Idén till metoden demokratigrupp kommer från Borås stad och har utvecklats och testats i Marks kommun inom projektet Ungas delaktighet i Sjuhärad. Projektet pågick under 2023-2024 och syftade till att öka ungas delaktighet i beslutsprocesser och förbättra möjligheterna till en meningsfull fritid. Navet science center drev projektet tillsammans med Borås, Svenljunga och Mark med finansiering från Västra Götalandsregionen och Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund.

När passar det att använda metoden?

Metoden passar bra att använda när Funktionshinderrådet inte har några unga representanter och man önskar lägga till ett ungt perspektiv. Metoden utvecklades med fokus på unga med intellektuell funktionsnedsättning som går den anpassade gymnasieskolans nationella program. Det är lättare att uppnå kontinuitet i en grupp som redan finns än att försöka skapa en ny och finns det grupper/sammanhang där unga med andra funktionsnedsättningar redan samlas kan de med fördel inkluderas om de är intresserade. Har funktionshinderföreningarna engagerade unga är det viktigt att ta dem i beaktande.

Metoden är också ett bra sätt att påbörja ett delaktighets-/inflytandearbete för unga i anpassad skola och gymnasieskola, om man inte redan har något annat forum för gruppen.

Hur går det till?

Grundförutsättningar. Det finns tre grundförutsättningar för att komma igång: både funktionshinderrådet och skolan ska vilja delta och en tjänsteperson som samordnar gruppen och agerar länk mellan funktionshinderråd och demokratigrupp behöver utses.

Tjänstepersonen är länken. Tjänstepersonen är avgörande för hur väl metoden lyckas och behöver vara medveten om att den har en nyckelroll. Tjänstepersonen deltar på Funktionshinderrådets möten, alternativt har kontakt med den som gör det. Tar med frågor mötena till demokratigruppen och återkopplar därefter till Funktionshinderrådet. Tjänstepersonen håller också i demokratigruppen.

Demokratigruppens sammansättning. I utvecklandet av metoden var en klass med och demokratigruppen låg under skoltid på helklastillfällen. Det var en stor fördel att nå alla elever. Om elever ska röstas fram som representanter eller få välja själva finns risk att man missar många som hade tyckt forumet var intressant och lärorikt. Är det många klasser på en skola får man tillsammans med eleverna hitta ett bra sätt att göra urvalet på. Demokratigruppen bör inte vara större än att det finns tid att lyssna på alla under en träff (max ca 15 st). Det är bra om lärare eller annan skolpersonal närvarar, det ger en trygghet till eleverna och lärarna kan hjälpa till att få igång diskussionerna och peppa elever att våga yttra sina åsikter.

Demokratigruppens träffar. Demokratigruppen ses på skoltid när det passar i schemat. Om lärarna anser det passande får det gärna vara under lektionstid. Första terminen kan det vara bra med tre träffar för att skapa relation och igenkänning och därefter två per termin.

Första träffen behövs en introduktion om syftet med demokratigruppen, vilka funktionshinderrådet är och vad de gör samt kort om hur kommunens organisation och verksamhet. Använd gärna tydliga bilder och ge exempel. Första träffen är också ett bra tillfälle att låta eleverna berätta mer om sig själva och diskutera skola och fritid. På det sättet kan man se elevernas intresseområden och förbereda kommande demokratigruppsträffar bättre.

Inför varje demokratigrupp förbereds en dagordning. Är det många frågor från funktionshinderrådet kan det vara bra att välja en eller två per träff, för att ha tid att gå igenom dem ordentligt och hinna diskutera dem. Efter några gånger kan eleverna göra urvalet själva.

Demokratigruppen kan också vara ett forum för att lyfta andra frågor än de kopplade till Funktionshinderrådet. Det är en stor fördel om tjänstepersonen kan fungera som ambassadör för hela kommunens verksamhet och "slussa" andra frågor vidare eller förmedla kontaktuppgifter till de som kan svara på elevernas frågor. Tjänstepersoner kan också bjudas in till träffarna och då kan träffen ha ett tema utifrån det. Till exempel kollektivtrafik eller öppen ungdomsverksamhet.

Delaktighet eller inflytande? Det är viktigt att alla är medvetna om att ungdomarna inte har något formellt inflytande i och med demokratigruppen, de har inte valts som representanter och funktionshinderrådet måste inte ta deras åsikter i beaktande. Syftet med en demokratigrupp är att öka delaktigheten genom att eleverna får lära sig om, och diskutera, olika kommunala utvecklingsfrågor och öva på att uttrycka sina åsikter. Det är också viktigt att tjänstepersonen lägger vikt på att återkoppla till eleverna om

Vad är viktigt att tänka på?

- ❖ Låt gärna eleverna diskutera i små grupper innan ni tar upp en fråga i helklass. På det sättet hinner alla fundera lite på vad de tycker och vågar vissa elever inte säga sina åsikter i helklass så kan en klasskompis göra det åt dem istället.
- ❖ Kontinuitet är viktigt. Det tar tid att bygga förtroendefulla relationer och igenkänning är ofta en grund för att kunna bygga förtroende.
- ❖ Det finns många möjligheter till att utveckla metoden men tänk på att hålla det enkelt, att göra något som är mer tidskrävande ökar risken att det inte håller över tid.
- ❖ Lärarna vet ofta vad eleverna har för åsikter och kan hjälpa dem att uttrycka dem. De kan också hjälpa till med att förtydliga och ge exempel kopplade till elevernas vardag, för att de ämnen som tas upp ska kännas mer relevanta och verklighetsnära för eleverna. Var dock noga med att de inte tar för stort talutrymme eller tar chansen att uttrycka sina egna åsikter, demokratigruppen är ett forum för elever.
- ❖ Anpassa tiderna efter skolans verksamhet för att möjliggöra att så många elever som möjligt kan vara med.